

Milan Vincetič

Veronika Dintinjana: *Rumeno gori grm forzicij.*

Ljubljana: Literarno-umetniško društvo Literatura (zbirka Prišleki), 2008.

“Vsaka dobra pesem je *nespodobna**. / da ostaneš brez. ko pogleda naravnost vate. /.../ zajedalsko zleze vate, skozi pore v koži, / zavleče se v jetra, mehur ali čreva, tam živi // od tebe, in če je res dobra, napreduje / do simbioze in vrača, kar ji daš, // nihče ne izgubi, dokler ne izgubita / oba (ampak dovolj dobra si najde novega gostitelja). // resnično, dobra pesem ni / straniščna školjka brez pokrova”, je zapisala Veronika Dintinjana v svojem pesniškem prvencu, ki je bil na zadnjem slovenskem knjižnem sejmu ovenčan z nagrado za najboljši knjižni prvenec. Ob tem navedku se nam kot bumerang vrne jedko vprašanje: ali je vsaka dobra pesem res nespodobna ali le dobra do nespodobnosti? Prej drugo: da je *dobra* do bolečega, onkraj vseh meja; to se lahko nanaša tudi na paradoks Duchampove straniščne školjke.

Pesnica seveda pusti to vprašanje nerešeno, pač pa v svoji zbirki, ki je prepolna bolj ali manj bežnih postankov in utrinkov s potovanj po deželah ali samo po izrabljenem vsakdanjiku (Pesem za izrabljen verz), naravnost in malce dvoumno odgovarja, da še malce verjame v ludistično naravo “revolucionarne akcije poezije”, katere gradniki so le “seznam prijetih besed: neskončnost, večnost, neizrekljivost”, besed, ki so “se hotele zaleteti v nebotičnik poezije”, sicer pa “prihaja po navdih v Tišino”. Prav zato najdemo v njeni zbirki na eni strani izrazito lirične reflexije, pogosto obarvane s opisi narave, pa naj bodo to limonovci v Toskani, domače rumeno goreče forzicije ali “oranževac pred hišo, ki je v zenitu”, na drugi pa majhne provokacije, pogosto ažurirane ter obarvane z dobršnim ščepcem ironije. Zaradi te dvojnosti, poleg vsega pa še izbranega besedja, ki ni le “nizanje misli in metafor / brez odgovornosti / brez ambicije trajanja”, temveč prepuščanje notranjemu toku asociacij, spominov ter erotičnih vzgibov, ki dišijo “po potonikah, ki so napolnile njeno sobo s svojim vonjem, ki je trajal ves teden in jo vračal k njemu”, so njene pesmi nabite s polnokrvnostjo juter, ki naj “jih zalezujeva iz postelje”.

Drugi, največji pomenski sklop njene lirike so pesmi “s poti”. Pesnica se prestavi v vlogo sprehajalke, prikrito žejne opazovalke, omrežene od bežnih impresij, ki jih je zadnji hip ujela (Ora di pranzo; Buonconvento, Toscana ...) v pretanjen vzgib, ki je že v istem hipu postal pesem. Seveda v teh pesmih še zdaleč ne gre za listanje po družinskem popotniškem albumu, gre za odslikave, ki so se pregnetle v “abecedo znamenj, ki zamenja molčanje”, pa naj bo to Brazilija, ki “se odpira kot cvet kavovca, narisan v njenem dnevniku”, ali renesančna Italija, v kateri so po “epikurejsko ostali še nekaj dni”. Iz tega tematskega sklopa, čeprav je posredno vezana na Firence, nekako “štrli” pesem z naslovom Telo brez srca, v kateri pesnica upesnjuje transplantacijo srca v operacijski dvorani (mimogrede – to seveda ni zanemarljivo za njeno poezijo – po poklicu je zdravnica), ki “ni bila mora, prej skupek neurejenih slik, nelogično povezanih v zgodbo, katere podrobnosti kraja so prirejene dogajanju v dvorani”. A v tej pesmi pesnica zastavlja tudi večno vprašanje o “neiztrohnjenem srcu”, češ ali bi pacient prevzel tudi pesnikovo srce, za katero pravzaprav ne vemo, “ali piše iz želodca, kosti, možganov (ali) iz pepela svojih genov”.

Kje in kdo je torej rodnica poezije? Ima še zmeraj demiurgično moč ali pa je (dandanes) samo skrita prepisovalka intimnih trenutkov ter občutljiva popisovalka vsakdanjika (Novo jutro)? Svojo staro kožo, s katero bi “preobrazila svet in človeka”, je že zdavnaj slekla, zato ji ne preostane drugega, kot da postane “pesem iz denarnice”, iz listnice duše, ki se odziva kot “srce, paralizirano od strahu” in pričakovanja. Še več: poezija je torej eno samo spuščanje “po stopnicah stolpa”, na katerem si bil “za trenutek na vrhu sveta”, zato pa je “zdaj svet samo še v tebi”.

Tudi tretji razdelek, po katerem je zbirka tudi naslovljena, je prežet s potoljubljem, z odhodi in vračanju, s prisluškovanjem naravi ter postanki tako v Lipici kot pod staro lipo v Črmošnjicah, ki je “spustila svoje dolge lase, da se je povzpela do njenega okna”. “Če se ne vrnem, bodo oljke in trave, / robidnice, žajbljevi grmi in kače / *enake, nespremenjene**. Če se vrnem, bodo tudi *enake, / samo jaz ne bom** in med nami bodo / *neubesedeni spomini okusov in vonjev**”, je pomenljivo zapisala v pesmi *Concierto de Aranjuez*, moji navedki pa seveda dodajajo kapljico človeškega hotenja po neminljivosti, ki se skriva tudi v negovorici živali in narave, nad katero “stvarnik kadi nebo / in občuduje / socvetja divjih kostanjev”. Čas je torej neviden in krut računar, ki pomete s svoje mize drobtine, saj se zanaša na svojo moč, s katero “po dolžini sence določamo smeri neba, po dolžini korakov pa, katera ura noči je”.

Nad vso magijo sveta, ki jo pesniki strgajo v besed(j)e, pa se prepadno vzpenja “beli strop dneva”, v katerem smo “najbližje koreninam, kar

imamo ljudje”. So to krušne drobtine, ki so ostale vrabcu na bolnišničnem oknu umirajočega? Morda “krhkost in ranljivost človeškega telesa, ki je še zadnjič razpoznavno”, preden izgine v žrelu krematorija? Ali pa so le naše nevidne “odsotnosti, ki so hkrati povabila”? A kam? “Ne onstran,” odgovarja pesnica, “*ampak navznoter** / kjer ne nehajo prebivati ljudje, svet, / kot smo ga poznali”. Pesnica se torej zareka na humanum, pa ne po modni/dekadentni newageevski maniri, ampak preprosto zato, ker verjame, da jo vse, “kar se vedno globlje vrašča vanjo, dela še vedno bolj živo”. Zanjso so dražljaji življenja, pa naj bodo vseh barv in odtenkov, kazalniki, ki jih polaga v svojo knjigo poezije, v kateri “trik ni v izjemnosti, bolj enostavno je: / biti *nenadomestljiv za nekoga** – / ni nujno Toskana, ni nujno poletje / niti ni nujno, da traja // (kajti) to je najtežje, zato vadi(m) / vsak dih sproti” (Vaja v avtomatskem dihanju).

Pesniški prvenec Veronike Dintinjane prinaša v sodobni slovenski pesniški prostor dvojje osebnih “izkušenj s poti”: izkušnjo fizične poti ter potovanje po brežinah poezije, na katerem pa se pesnica bolj zanaša na svojo intuicijo kot na poznavanje pesniškega metjeja. Zato so njene pesmi pisane v eni sapi, kot da so se po žarnem vzgibu kar same narekovale, zato delujejo doživeto, čeprav ne popolnoma izčiščeno – v ciklu Verjamem v revolucionarno akcijo poezije skoraj hektično; sicer pa gre za umirjeno plovbo, ki je zarezala močno opazno prvo brazdo, ki zavija proti otoku poezije; pesnica je nanj pravkar stopila, z naslednjimi knjigami, ki jih nestrpno čakamo, pa ga bo, upamo, podrobneje raziskala in navsezadnje tudi osvojila.

* Vse podčrtal M. V.